

OILADA SHAXS TARBIYASIDA KITOBXONLIKNING O‘RNI

To‘lqinboyeva Mahliyoxon

Farg‘ona davlat universiteti Psixologiya yo‘nalishi talabasi

ANNOTATSIYA

Olimlarning fikricha, kitobxonlik iste’dod emas, balki ta’lim orqali kamol topadigan fazilatdir. Oilada bolani kitobga qiziqtirish uchun ota-onalar avvalo o‘zlari kitobxon bo‘lib, vaqtini nafaqat kitob o‘qishga, balki kitobxonga ham aylantirishlari mumkin.

Kalit so‘zlar: Oila, bola, ota-ona, vaqt, sovg‘a, kitobxonlik, ta’lim, tarbiya, insonparvar, mas’uliyat.

Bayram va tug‘ilgan kunlarda bir-biriga kitob sovg‘a qilish an’anasi yo‘lga qo‘yilgan taqdirda ham kitob yukini olishda katta samara beradi. Kitobni bayramona tarzda taqdim etish bu bolaga quvonch bilan birga mas’uliyat ham yuklaydi. Ota-ona kitobni o‘qishni tavsiya qilgandan so‘ng, vaqti-vaqti bilan oilada muhokama qilish kerak. Sharq mamlakatlarida asosiy oila bolalarni tarbiyalash bilan shug‘ullanadi. Bu haqda Sharq adabiyotining yetuk namoyandalari va olimlari ham alohida fikr bildirgan. Ibn Sino bola tarbiyasi, tarbiya usullari haqida qimmatli fikrlarni bildirgan. Ibn Sinoning axloqiy tarbiyasi haqidagi mulohazalarida maishiy masalalarga ham to‘xtalib o‘tadi. O‘z dardini yo‘qota oladigan ota-ona tarbiyachi bo‘lishi mumkin. Axloqiy tarbiyada foydalanishning eng muhim imkoniyati - bu bolaning nafsiga, g‘ururiga tegmasdan, yakkama-yakka suhbatlashish, maslahat berishdir. Ular o‘rtasida o‘zaro hurmat bo‘lsa, ta’limda bola yaxshi qabul qilinadi, deydi. Berdaq inson tug‘ilgan kunidanoq ta’lim-tarbiyaga muhtoj, uning birinchi tarbiyachilari, albatta, ota-onalardir, degan edi. Berdakning fikricha, hamma odamlar insonparvar va adolatli bo‘lsa, jamiyat ravnaq topadi. Buning uchun xalqni tarbiyalash, ijobiy munosabatni tarbiyalash zarur. Bolaning bilim olishga qiziqishini oshirishda u tarbiyalangan muhit, ya’ni oila muhim rol o‘ynaydi. Oilada ota-ona tarbiyali bo‘lishi, farzand tarbiyada ota-onaning o‘rnak va hayotiy ibrat bo‘lishiga guvoh bo‘lishini ta’kidlaydi. Uning fikricha, oila tarbiyasida ota ham, ona ham teng huquqli va teng ishtirok etadi, bu bolaga yaxshi odob-axloq, ma’lum bir kasb-hunarni o‘rganishga, fan va kasb-hunar o‘rganishning moddiy asosi bo‘lgan taom, kiyim-kechak, kiyim-kechaklarni o‘rganishga yordam beradi, hamda zarur buyumlar va jihozlar bilan ta’minlash uchun ota-onalar birdek faol bo‘lishi kerakligini ta’kidlaydi. Ota-onalar o‘quvchi o‘rganayotganda oilada birinchi o‘rnak va rahbar bo‘lishi kerak. Bolaning dunyosi oiladan boshlanadi. Kitob o‘qish odati esa

birinchi navbatda oilada paydo bo'ladi. Ota-onalar va ularning farzandlari qo'lida yaxshi kitob oilada kitobxonlik muhiti va ma'naviy birlik uchun yaxshi belgidir. Buning uchun ota ham, ona ham kitob bilan do'st bo'lishi maqsadga muvofiqdir. Oilaviy kitobxonlik bolaning kitobxonlik hayotida alohida ahamiyatga ega. Kattalar o'qishini tinglash, u bilan birga kitob rasmlarini tomosha qilish, bola faol o'ylaydi, qahramonlar haqida qayg'uradi, voqealarning davomini kutadi, o'z tajribasi va boshqalarning tajribasi o'rtasidagi aloqalarni ajratadi va ularni bir-biri bilan bog'laydi. Birgalikda kitob o'qish ota-onalar va bolalarni bir-biriga yaqinlashtiradi, ruhiy muloqotning noyob va quvonchli daqiqalarini rag'batlantiradi va to'ldiradi, bolada mehrlil munosabat va mamnuniyat va mehribon yurakni tarbiyalaydi. oyoq-qo'l tizimining juda muhim qismidir. Oila bo'lib kitob o'qishni eski uslub deb o'ylamang, chunki planshet, televizor, kompyuter va boshqa axborot manbalari birgalikda o'qilgan kitob zavqidek zavq va taassurot qoldirmaydi. Oilaviy o'qish ma'lumot olish usuli emas, bu muloqotning eng muhim va samarali usuli, kuchli ta'sir va his-tuyg'ularga, motivatsiyaga boy ta'lim usulidir. Oilaviy kitobxonlik orqali ota-onalar bolalarda o'qishga, bilim olishga qiziqish uyg'otishga yordam beradi. O'qituvchining ota-onalar bilan hamkorligining muvaffaqiyatli tomoni shundaki, bola faqat maktabda 45 daqiqalik dars davomida olgan bilimlaridan foydalanadi. U uyda faqat 10 daqiqa bilimni takrorlaydi va eslaydi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, xalqimiz yaratgan madaniy boyliklarni, ayniqsa, yoshlarni insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalovchi Qur'oni Karim va Hadisi shariflarni o'rgatish yoshlarni tarbiyalash, ularni yetuk shaxs etib voyaga yetkazishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Bunday oilalarda tarbiyalangan farzandlar kelajakda Vatanimiz ravnaqi uchun xizmat qiladigan buyuk bobolarimiz – Xorazm, Beruniylar, Ibn Sinolar, Ulug'beklar, Navoiy va Boburlarning izdoshlari bo'lib yetishishi shubhasiz. Ijodkorlik va har tomonlama bilim olish uchun imkoniyatlar yetarli. Bu yurtda yoshlarning kamolotga yetishi, yuksak ma'naviyatli bo'lishi mamlakatimiz istiqboli garovidir, chunki kelajak aynan shu yoshlar qo'lida. Bugungi yoshlar Abu Ali Ibn Sino, Abu Rayhon Beruniy, Jaloliddin Rumiy, Jaloliddin Manguberdi, Alisher Navoiy, Sohibqiron Amir Temur avlodlaridir. Bugungi yoshlar yuzlab, minglab mutafakkirlarning shakllanishi, dunyoga tan olinishi, vaqt o'tsa ham o'z ahamiyatini yo'qotmaydigan izlanish va kashfiyotlarini kitob orqali o'rganmoqda. Ularning bugungi avlod tomonidan chuqur o'rganilishi qalblarida o'z Vatani, millatiga bo'lgan g'urur, iftixor tuyg'ularini shakllantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

- 1.To‘lqinboyeva Mahliyo //Baxt formulasi// Journal of Healthcare and Life-Science Research Vol. 2, No. 3, 2023 ISSN:
- 2.Tulkinboeva Makhliyo //Relations Between Husband and Wife in Child Rearing// European Journal of Higher Education and Academic Advancement. Volume 1, Issue 2. 2023. 124-125 pages.
- 3.To‘lqinboyeva Mahliyo Valijon qizi //OILAVIY NIZOLAR, AJRALISH VA UNING SABABLARI// Journal of New Century Innovations, 28(1), 85-90.